

Deloitte.

**Trendy 2017: Analiza danych
podatkowych**

Wrzesień 2017

W świecie podatków można wyczuć zapowiedź dużych zmian. Są one wynikiem kumulowania się kilku tendencji związanych z ewolucją systemów podatkowych.

Choć gospodarka światowa powoli podnosi się po kryzysie, upada wiara w rynek, który funkcjonuje bez ingerencji państwa. Dlatego administracja publiczna wychodzi z cienia stając się istotnym organizatorem rynku. Nie wywołuje to już powszechnego sprzeciwu. Wręcz przeciwnie: słychać nawet nieśmiałe głosy zachęty. Zapewne nie ucichną one do czasu, kiedy globalna potrzeba bezpieczeństwa – również ekonomicznego – zostanie zaspokojona. Być może wówczas opinia publiczna zacznie ponownie zmierzać w kierunku liberalnego podejścia do gospodarki i podatków.

Obecnie jednak, podobnie jak w innych krajach, również w Polsce państwo koncentruje swoje działania regulacyjne na sferze podatkowej. Cele tych działań można rozpatrywać z perspektywy globalnej i lokalnej. Wbrew pozorom obydwie te płaszczyzny mocno się przenikają.

Międzynarodowa transparentność...

Na płaszczyźnie międzynarodowej, państwa współpracują w celu zniwelowania konkurencji pomiędzy poszczególnymi systemami podatkowymi. Dlatego na poziomie krajowym wdraża się mechanizmy całościowej, a więc też transgranicznej weryfikacji sytuacji finansowej przedsiębiorstw. Przykładem jest Country by Country Reporting (CbCR), który ma przeciwdziałać oszustwom i zapobiegać uchylaniu się od opodatkowania. Jeszcze nie nadszedł termin pierwszego raportowania przez spółki z grup kapitałowych. Mimo to państwa zawarły już ponad 700 porozumień, które umożliwią wymianę informacji.

...dla krajowego opodatkowania

Straty polskiego budżetu z powodu unikania podatków są trudne do oszacowania. Dotyczy to szczególnie dochodów, które międzynarodowe korporacje, jak również najbogatsze osoby fizyczne, transferują do innych krajów (w tym do rajów podatkowych). Dlatego – być może paradoksalnie – lokalne interesy tak bardzo łączą się w tym przypadku z globalnym trendem.

Nie wystarczy jednak wprowadzić przepisy nakazujące ujawnianie szczegółowych danych podatkowych, jak polski Jednolity Plik Kontrolny, CRS czy CbCR. Administracje podatkowe muszą posiadać narzędzia do ich analizy, aby wyciągnąć konstruktywne wnioski ze zgromadzonych danych. W tym miejscu następuje styk organów podatkowych z nowymi technologiami, które są niezbędne by móc optymalnie wykorzystać i przetworzyć posiadane informacje.

Big Data w resortach finansów

Narzędzia informatyczne pozwalają na ściślejszą, dokładniejszą i – co niezwykle istotne – bieżącą kontrolę podatników. Charakterystyczne dla biznesu trendy, jak Big Data, migrują do agend rządowych. Efektem tego zjawiska jest chociażby SAF-T (Standard Audit File for Tax opublikowany w 2015 r. przez OECD), czyli schemat, na którym oparty jest polski Jednolity Plik Kontrolny. U ich podłoża leży prosta koncepcja: podatnicy udostępniają organom podatkowym dane transakcyjne i podatkowe w jednolitym formacie elektronicznym.

Jeżeli administracja podatkowa wdroży narzędzia do automatycznej i natychmiastowej analizy pozyskanych danych, będzie miała do dyspozycji bardzo precyzyjne informacje dotyczące bieżącej sytuacji podatkowej firm. W Polsce obserwujemy pierwsze efekty stosowania takich narzędzi. W samych plikach JPK_VAT złożonych za luty 2017

r. resort finansów wykrył aż 63 000 transakcji, które budziły wątpliwości pod względem rzetelności i prawidłowości. W ten sposób nowe technologie pomagają typować podatników, których należy skontrolować. Z drugiej strony, rzetelna autokontrola rozliczeń podatkowych, na wzór tej, którą automatycznie wykonuje Ministerstwo Finansów, może zminimalizować ryzyko wejścia na celownik fiskusa.

Kompetencje doradcy

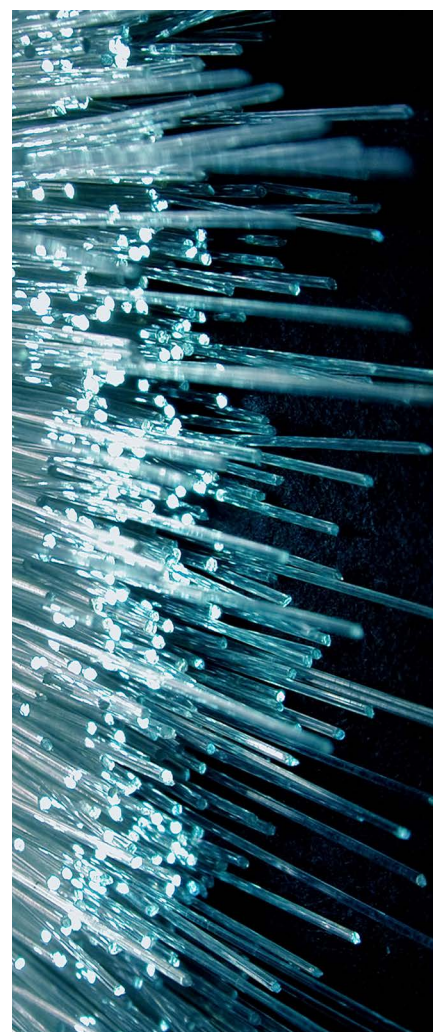
Skoro początkowy etap kontroli podatkowej przeniósł się z siedzib podatników do wirtualnej rzeczywistości, musi zmienić się również perspektywa doradcy podatkowego. Nie wystarczy już łączyć wiedzę podatkową z kompetencjami analityka systemowego. Doradca powinien być na bieżąco z trendami rozwojowymi technologii służących do zaawansowanego analizowania danych. Wdrażanie ich u podatników może wesprzeć ich w zapobieganiu sytuacjom konfliktowym z fiskusem. Dobrym przykładem są doceniane przez polskich podatników narzędzia do automatycznej weryfikacji kontrahentów. W świetle nowej praktyki MF, które masowo wykreśla podmioty z rejestru podatników VAT, aplikacja na bieżąco weryfikuje, czy kontrahent jest zarejestrowany jako czynny podatnik VAT lub VAT-UE. W konsekwencji, pomaga to ochronić przedsiębiorcę przed dotkliwymi sankcjami.

Wprowadzenie

Futurologia nigdy nie była nauką ścisłą. Biorąc pod uwagę wszystkie niespodziewane zmiany, w które obfitował poprzedni rok, stawianie pewnych prognoz dotyczących przyszłości byłoby bardzo ryzykowne. Wystarczy jednak spojrzeć na kierunki rozwoju globalnego otoczenia podatkowego, drogę obraną przez organy podatkowe, a także reakcje międzynarodowych korporacji i krajowych podatników, aby stwierdzić, że to właśnie analiza danych podatkowych będzie miała kluczowy wpływ na kształtowanie środowiska podatkowego nie tylko w 2017 r., ale i w kolejnych latach.

To opracowanie pokazuje wybrane aspekty, w jakich analityka podatkowa wpływa na otoczenie rynkowe. W szczególności uwzględniono w nim:

- Stopień, w jakim ramy **doradztwa podatkowego ulegają rozmyciu** przez zacieranie się tradycyjnego podziału na doradców podatkowych, podmioty publikujące treści merytoryczne i dostawców oprogramowania.
- Potrzebę budowania **kultury i świadomości krajowych regulacji podatkowych** w międzynarodowych podmiotach. Wynika ona z kolejnych programów stawiających na transparentność, działań podmiotów regulujących rynek, oddolnych inicjatyw firm i odgórnych akcji rządowych, które kładą nacisk na działanie w zgodzie z przepisami.
- Wpływ **gwałtownego rozwoju technologii** do rozliczania podatków na zmiany w funkcjonowaniu urzędów i organów podatkowych, jak również zakres i łatwość, z jaką podmioty te mogą wykorzystywać dane podatkowe.
- Możliwości płynące z wykorzystania **zaawansowanych połączeń sieciowych** oraz rozproszonych systemów i ksiąg dla utrzymania prawidłowości danych i zwiększenia efektywności ich wykorzystania przy jednoczesnym zminimalizowaniu kosztów.
- Sposób, w jaki niektóre przyszłościowo myślące organy podatkowe i rządy **wskazują kierunki rozwoju** poprzez zastosowanie technologii i zwiększają dochody, eliminując stopniowo tradycyjne zeznania podatkowe oraz pozyskując informacje w czasie rzeczywistym.
- Jak dorastanie w świecie technologii wpływa na **oczekiwania zawodowe millenialsów** i jak w rozrastającej się *gig economy* (czyli gospodarce kontraktów krótkoterminowych, w świecie freelancerów i zleceń) pracodawcy mogą odpowiedzieć na oczekiwania i możliwości millenialsów, których kompetencje można „wykorzystać albo stracić”.

Nieostre granice

W świecie szeroko rozumianych usług podatkowych współlistniały do tej pory trzy rodzaje podmiotów ze zróżnicowaną ofertą rynkową. Choć dostawcy współpracowali ze sobą i robili nawzajem użytek ze swoich produktów i usług, istniały pomiędzy nimi wyraźne granice.

1. Pierwszy rodzaj usługodawców to firmy świadczące specjalistyczne usługi. Sektor ten obejmuje: biura rachunkowe, firmy prawne i doradców podatkowych, którzy wykorzystują swoją specjalistyczną wiedzę w zakresie interpretacji i stosowania prawa podatkowego. Doradzają klientom w przedmiocie ich zobowiązań i możliwych konsekwencji podatkowych wynikających z prowadzonej działalności gospodarczej.
2. Drugą grupą są wydawcy, którzy gromadzą i publikują informacje mające znaczenie dla rozliczania podatków. Przede wszystkim oferują one publikacje zawierające akty prawa podatkowego, orzecznictwo sądowe i praktykę organów podatkowych. Na tej podstawie eksperci mogą udzielać porad klientom. Oprócz dostarczania informacji o przepisach, wydawcy publikują również opracowania dotyczące zagadnień związanych z prawem podatkowym. W ich przygotowanie zwykle angażowani są eksperci podatkowi.
3. Trzecim rodzajem podmiotów są firmy informatyczne, które tworzą aplikacje do rozliczania podatków. Na początku były to autonomiczne narzędzia, które pomagały w przygotowaniu deklaracji PIT i CIT oraz w rozliczaniu VAT. Następnie ewoluowały w kierunku zintegrowanych i elastycznych serwisów online.

Coraz większe zróżnicowanie dostępnych technologii umożliwiło podmiotom z każdej grupy wkroczenie w dziedzinę

znajdujące się tradycyjnie w obszarze specjalizacji pozostałych grup. Granice między usługami doradczymi i dostarczaniem narzędzi technologicznych stały się nieostre, a w niektórych wypadkach zupełnie się zatarły. Twórcy oprogramowania, na bazie publicznie dostępnych przepisów i praktyki organów budują wyszukiwarki, które rywalizują z informacyjną hegemonią oficjalnych wydawców. Zarówno wydawcy, jak i twórcy oprogramowania, zaczęli rozwijać kompetencje doradcze, aby wejść na wartościowy rynek, zdominowany dotychczas przez wyspecjalizowane firmy podatkowe i prawne. Te natomiast wzbogacają swoją ofertę o nowe technologie, które umożliwiają im wkroczenie na obszar tradycyjnie kontrolowany przez wydawców i twórców oprogramowania. Dzięki temu oferują nowe umiejętności i usługi oparte na analizie danych.

Wraz ze zwiększającą się skalą i dostępnością technologii kognitywnych można przypuszczać, że niedługo na rynku pojawią się zupełnie nowi uczestnicy, którzy mogą nawet zastąpić producentów oprogramowania i doradców podatkowych. Takimi podmiotami mogą zostać organy podatkowe, jeśli dostarczą podatnikom narzędzia i usługi doradcze zapewniające działanie zgodne z przepisami prawa.

Skutki zmian

Wraz ze zmniejszeniem różnic pomiędzy poszczególnymi segmentami rynku podatkowego, pojawiają się interesujące przypadki zastosowania analityki podatkowej. Nowe technologie, w tym zwłaszcza narzędzia analityczne, są wykorzystywane przez organy podatkowe do lepszej oceny zgodności z prawem postępowania podatników. Technologie analityczne pozwalają również identyfikować podmioty, które powinny stać się celem działań kontrolnych oraz przewidywać trendy w celu zarządzania długiem podatkowym.

Firmy doradcze coraz częściej budują własne dedykowane narzędzia analityczne, które mają pomóc odpowiadać na istotne z punktu widzenia podatków pytania:

- Jak mogę się upewnić, czy moi podróżujący służbowo pracownicy podstępują zgodnie z polityką podatkową i migracyjną?
- Czy mogę analizować trendy w miesięcznych zmianach przychodów, wysokości podatku i efektywnej stawce podatkowej, by uniknąć niespodzianek?
- Jak obliczyć wysokość podatku przy milionach transakcji?

Firmy doradcze współpracują również z firmami technologicznymi, by wspólnie opracowywać rozwiązania. Przykładowo w Singapurze organy podatkowe zachęcają do korzystania z samoobsługowych rozwiązań dla podatników z użyciem kognitywnych platform komputerowych, na których udzielają odpowiedzi na pytania podatników. W tym czasie działające na rynku firmy usług profesjonalnych inwestują w portale dostarczające informacje podatkowe, które mają za zadanie ułatwić potencjalnym klientom korzystanie z dostarczanych przez nie rozwiązań.

Szybkie wprowadzenie produktu na rynek i elastyczność nigdy nie były tak kluczowe dla osiągnięcia trwałego sukcesu biznesowego. Z tego względu przewidujemy, że obecna faza konkurencji, gdzie każdy z usługodawców zaczyna prowadzić działalność w dziedzinach odmiennych, niż dotychczasowe, będzie krótkotrwała. Coraz częściej będzie ona zastępowana przez współpracę w formie joint venture i współpracę strategiczną, w której doradcy, wydawcy i twórcy oprogramowania będą wzajemnie wykorzystywać swoje umiejętności.

Kultura i świadomość krajowych regulacji podatkowych

Połączenie różnorodnych sił spowodowało zmiany w podejściu do przestrzegania przepisów podatkowych obowiązujących w poszczególnych krajach. Z jednej strony, światowy kryzys finansowy z 2008 r. wywarł presję na natychmiastowy pobór podatków, powodując w wielu gospodarkach koncentrację na ściąganiu należności. W tym samym czasie podatki aktywni wpłynęli na znaczące podwyższenie publicznej świadomości dotyczącej międzynarodowej dystrybucji dochodów i wywołali debatę na temat strategii zarządzania podatkami stosowanymi przez międzynarodowe przedsiębiorstwa i najbogatszych ludzi.

W efekcie powstało wiele nowych aktów prawnych oraz podjęto wysiłki zarówno na szczeblu narodowym jak i międzynarodowym, zmierzające do uzyskania większej transparentności w raportach finansowych przedsiębiorstw, zapobiegania przenoszenia majątku za granicę dla celów podatkowych i, co najbardziej istotne dla korporacji, realizacji założeń wskazanych przez OECD w raporcie BEPS (Base Erosion and Profit Shifting). Pod wpływem światowych trendów, ustawodawstwo krajowe skierowało uwagę wielkich koncernów na regulacje obowiązujące w poszczególnych państwach, zwiększając obowiązki raportowe i pozyskując coraz bardziej szczegółowe dane o transakcjach i rozliczeniach podatkowych.

Do pewnego stopnia świat podatków bezpośrednich zaczyna doganiać podatki pośrednie. Tam już od wielu lat docenia się znaczenie informacji. Przykładowo w takich krajach jak Hiszpania czy Brazylia władze wymagają comiesięcznego składania danych dotyczących transakcji w formie elektronicznej.

Skutki zmian

W 2005 r. OECD zarekomendowało wprowadzenie SAF-T (Standard Audit File for Tax) jako międzynarodowego standardu przepływu danych księgowych od podatników do organów podatkowych. Obecnie jest on przyjmowany przez wiele krajów europejskich, w różnych lokalnych odmianach. Układ SAF-T odwzorowuje plan kont oraz zawiera tzw. master file, w którym wykazywane są transakcje zakupu i sprzedaży. Dzięki temu dane przekazywane do organów podatkowych znakomicie sprawdzają się w analizie podatków pośrednich. Skutkiem takiej analizy jest możliwość postawienia przez organy podatkowe szczegółowych i trafnych pytań w trakcie kontroli podatkowej.

W obszarze podatków bezpośrednich, CbCR (Country-by-Country Reporting), czyli przekazywanie danych dotyczących transakcji pomiędzy podmiotami powiązаныmi, stanowi podstawę do bardziej rozległej analizy zarówno ze strony organów podatkowych, jak i podmiotów zobowiązanych do dostarczania tych danych. Przyszłościowo myślące firmy prowadzą już analizę danych podatkowych z 2015 r. na potrzeby CbCR dla celów porównawczych. Mogą dzięki temu zyskać wgląd w swoją sytuację i zidentyfikować anomalie w swoich wynikach, które musiałyby zostać skorygowane albo wyjaśnione w przypadku przeniesienia ich do raportów za 2016 r. – na wypadek, gdyby organy podatkowe miały w tym zakresie wątpliwości.

Wraz z upowszechnianiem się SAF-T, ewolucją CbCR i automatycznym przekazywaniem informacji podatkowych pomiędzy urzędami a podatnikami na niespotykaną dotychczas skalę, organy podatkowe mają do dyspozycji pełniejszy obraz podatnika, niż kiedykolwiek w historii. Mogą przyjrzeć się jego sytuacji finansowej nie tylko z perspektywy krajowej, ale również w szerokim kontekście międzynarodowych

przepływów. Tym samym, cel BEPS, którym jest redukcja asymetrii w zakresie informacji pomiędzy podatnikami a władzami skarbowymi, jest w coraz większym stopniu osiągalny.

Komisja Europejska zaproponowała wprowadzenie publicznego CbCR dla międzynarodowych przedsiębiorstw działających na terytorium UE. Wielka Brytania jako pierwsza podjęła inicjatywę ustawodawczą w tym kierunku. Wejście w życie regulacji pozwoli aktywistom działającym na rzecz sprawiedliwej dystrybucji dochodów podatkowych prowadzić kolejne analizy, których przedmiotem będą dane ujawnione przez międzynarodowe przedsiębiorstwa działające na terenie Wielkiej Brytanii.

Niezależnie od tego, czy korporacje wykorzystują narzędzia do analizy danych by zyskać lepszą kontrolę i wgląd we własne informacje, wyraźnie jest to kierunek, w którym zmierzają organy podatkowe. W 2016 r. OECD opublikowało raport „Advanced Analytics for Better Tax Administration” („Zaawansowana analiza dla lepszej administracji podatkowej”). Organizacja wskazuje tam możliwości i wyzwania dla administracji podatkowej, wynikające z użycia analizy dla usprawnienia jej działań. Jeśli ekonomiczny nacjonalizm stanie się trendem dominującym w polityce, zwiększony dostęp do informacji będzie ważnym atutem w rządowej walce o pobór podatków.

Z perspektywy firm, analiza oferuje możliwość weryfikacji prawidłowości rozliczeń podatkowych przed złożeniem deklaracji dotyczących zarówno podatków bezpośrednich jak i pośrednich. Umożliwia to lepsze zarządzanie ryzykiem podatkowym. Nie należy zapominać, że nieprawidłowości w rozliczaniu podatków mogą skutkować nie tylko kontrolą podatkową, ale również zniszczeniem reputacji.

Gwałtowny rozwój technologii

Gwałtowne zmiany, jakie zachodzą w świecie cyfrowych technologii, powodują szybkie powstawanie kolejnych innowacji. Wraz ze wzrostem tempa, z jakim dokonuje się postęp, dziedziny oparte na wiedzy, jak podatki, ulegają gwałtownym zmianom. Kiedy technologia wyrwca tę branżę do góry nogami, organy podatkowe i regulacyjne wymagają coraz większej transparentności. Wchodzą w życie mechanizmy automatycznego udostępniania informacji podatkowych, a politycy i opinia publiczna wywierają presję na rządach w kwestii zarządzania i poboru podatków. W odpowiedzi spółki i doradcy szukają technologii, które będą ich wspomagać w wypełnianiu kolejnych obowiązków prawnych oraz zmniejszą ryzyko utraty dobrej reputacji w wyniku braku przestrzegania zasad społecznej odpowiedzialności biznesu.

W wielu przypadkach organy podatkowe wyprzedziły podatników w analizie danych podatkowych. Dotychczas analiza była prowadzona, aby zyskać wgląd w dane historyczne. Organy mogły dzięki temu odpowiednio kierować działania kontrolne, a podatnicy identyfikować nieprawidłowości, które należy wyjaśnić i ewentualnie skorygować.

Następnym krokiem, jaki powinny zrobić organy, podatnicy i ich doradcy, jest wykorzystanie możliwości głębszego poznania danych oraz ich kognitywnej i predyktywnej analizy. Taki poziom analizy może ułatwić wypełnianie obowiązków wynikających z przepisów prawa oraz pomóc ekspertom i ich klientom znaleźć odpowiedzi na typowe pytania pojawiające się w ich pracy. Może również wspierać bardziej zaawansowane prace podatkowe, w których sztuczna inteligencja może usprawnić analizę danych i umożliwić ekspertom skupienie się na tych źródłach informacji, które będą w stanie najlepiej odpowiedzieć na złożone merytoryczne pytania podatkowe.

Skutki zmian

Gwałtowny rozwój technologii, z jej nadzwyczajnymi możliwościami, już w tej chwili wyrwca do góry nogami pracę specjalistów podatkowych, w wielu przypadkach zmniejszając ilość monotonnych i powtarzalnych czynności. Dzięki temu specjaliści mogą skupić się na tym, co robią najlepiej: udzielaniu specjalistycznych porad. Zrobotyzowana automatyzacja procesów (RPA) będzie coraz częściej używana do automatyzacji powtarzalnych zadań podatkowych, takich jak np. skanowanie i przetwarzanie faktur. Biorąc powyższe pod uwagę, gwałtowny rozwój technologii podatkowych może wywrzeć wpływ nie tylko na analizę danych podatkowych. Przewidujemy, że zakres analizy również zostanie poszerzony, ze względu na zwiększoną dostępność danych odpowiedniej jakości i spójności. Dzięki temu będzie możliwe wprowadzanie coraz bardziej wyrafinowanego podejścia do ich analizy.

Możliwości zastosowania kognitywnej technologii są bardzo szerokie. Obejmują one aplikacje, które pomagają specjalistom podatkowym przeszukiwać ogromne ilości aktów prawnych, orzecznictwa i praktyk organów podatkowych w celu wytypowania istotnych materiałów, na podstawie których znajdują rozwiązania trudnych problemów. Technologie pozwalają również pozyskać istotne z punktu widzenia podatkowego dane z umów i innych dokumentów, i na tej podstawie poprawnie sklasyfikować je na potrzeby rozliczenia podatków.

Technologie i analiza danych podatkowych będą w najbliższym czasie coraz ściślej na siebie oddziaływać w tych obszarach, gdzie praca specjalistów podatkowych może zostać zastąpiona przez sztuczną inteligencję. Może to być przykładowo identyfikacja wydatków, które nie stanowią kosztów uzyskania przychodów lub błędnej klasyfikacji kosztów pracowniczych. Istnieje również szereg technologii kognitywnych i analitycznych

stosowanych do przeszukiwania baz danych podatkowych i stron internetowych oraz dostarczających dodatkowych wskazówek w formie pytań typu „Czy rozważali Państwo...?”. Kognitywne technologie będą udoskonalały zakres i celność wyników wyszukiwania, podczas gdy zaawansowane uczenie się i analiza mogą pomóc w identyfikacji istotnych przypadków, które są wystarczająco częste, by tworzyć dla nich rozwiązania wykorzystujące sztuczną inteligencję, co pozwoli zredukować udział pracy człowieka i poprawić jakość wyników.

Świat w kontakcie

Interfejsy programistyczne aplikacji (APIs) pozwalają tworzyć aplikacje, które uzyskują dostęp do danych i stają się niezwykle ważne w procesie ich udostępniania. Przykładowo, brytyjski urząd podatkowy HMCR jest odpowiedzialny za ponad 2/3 wszystkich rządowych transakcji (1.24 biliona rocznie dokonuje się za pośrednictwem poczty, telefonu i online). Ponad 1.1 biliona wszystkich transakcji ma format elektroniczny, a ¾ jest dokonywane za pomocą API używającego produktów zewnętrznych. Narodowy Bank Australii, jako pierwszy większy bank w tym kraju, stworzył API w celu zwiększenia satysfakcji klientów przez udostępnienie programistom podmiotów zewnętrznych swoich baz danych.

Wiele krajów Europy zмага się z wyzwaniem, jakim jest przystosowanie systemów informatycznych do porozumiewania się ze sobą. Estonia spędziła ostatnie 20 lat planując cyfrową transformację administracji. Obecnie obywatele tego kraju mogą głosować, składać deklaracje podatkowe i uzyskiwać recepty na leki za pośrednictwem jednej strony internetowej. Udało się to osiągnąć relatywnie niskim kosztem dzięki budowie interfejsu pozwalającego na zbieranie danych z wielu różnych źródeł za pomocą jednego centralnego portalu.

Wewnątrz przedsiębiorstw, grup i pomiędzy nimi a administracją skarbową API mógłby zostać wykorzystany do gromadzenia danych dla organów podatkowych z aplikacji służących do rozliczania podatków i wypełniania innych obowiązków regulacyjnych, globalnego gromadzenia informacji i dokumentacji cen transferowych w ramach CBcR. Rozwijając jeszcze bardziej ten kierunek, niektóre organizacje badają użycie systemu Blockchain jako środka do zachowania i pokazania rzetelności udostępnianych danych.

Skutki zmian

Użycie API na rynku oprogramowania podatkowego wciąż rośnie. Zapewnia to zarówno biznesowi, jak i doradcom podatkowym większy wybór dostępnych narzędzi. Uważa się również, że API wspiera rozwój gospodarczy, gdyż pozwala organizacjom wykorzystywać dane posiadane lub przetwarzane przez osoby trzecie, w tym również organy administracji publicznej. Chociaż przedsiębiorstwa są zobowiązane do ochrony wrażliwych informacji handlowych lub gdy wymagają tego przepisy prawa, publicznie dostępne dane wciąż pozostawiają pewne pole dla analizy porównawczej, w tym analizy zagadnień podatkowych.

API może znaleźć zastosowanie również wewnątrz przedsiębiorstw. W średniej perspektywie takie technologie mogą dostarczyć wiarygodnych i szczegółowych danych w celu, które można wykorzystać do analizy cen transferowych i podatków pośrednich. Dostęp do takich informacji pozwala prowadzić analizę zmierzającą do stwierdzenia, że np. polityka cen transferowych grupy jest odzwierciedlona w transakcjach wewnątrz grupy. Umożliwia to również monitorowanie rozliczeń VAT i cła.

W sferze finansowej Bitcoiny używają systemu Blockchain, by ułatwić transakcje przy jednoczesnym wykluczeniu pośrednictwa banków. Pomimo jednak ogromnego szumu informacyjnego oraz zainteresowania, jakie wywołują możliwości oferowane przez system Blockchain, naszym zdaniem w najbliższej przyszłości nie jest prawdopodobne, żeby całe rynkowe ekosystemy były w stanie zastosować go na tyle skutecznie, aby istotnie zredukować ilość pracy organów kontroli lub pozwolić firmom wnioskować o wykluczenie z kontroli z powodu gwarantowanej rzetelności i dostępności danych. Na razie jednak zarówno podatnicy, jak i organy podatkowe będą uzależnieni od analizy, jako najlepszej metody sprawdzenia wiarygodności i rzetelności danych.

Nowi liderzy

Globalna przebudowa systemu podatkowego (Global Tax Reset) charakteryzuje się większą przejrzystością, zmianami w systemach podatkowych i bliższą współpracą między organami podatkowymi w ramach inicjatyw OECD, G20, EU i Światowej Organizacji Celnej. Wpływa to na przeobrażenie kontaktów pomiędzy organami skarbowymi a podatnikami. Jednak patrząc globalnie, warto zwrócić uwagę na postęp, jaki dokonał się w niektórych słabiej rozwiniętych gospodarkach. Ich przykład daje interesujący obraz prawdopodobnego kierunku ewolucji systemów podatkowych w nadchodzących latach.

Organy podatkowe w Ameryce Łacińskiej używają technologii, by odpowiedzieć na wyzwania powstające w związku z działalnością podmiotów na czarnym rynku oraz ze spadkiem dochodów z ropy i gazu. Aby zapobiec negatywnym skutkom tych zjawisk, wprowadzono obowiązek postępowania się e-fakturami zatwierdzonymi przez organy podatkowe oraz comiesięcznego składania e-deklaracji. Nowe formy kontaktów między organami podatkowymi a podatnikami w Brazylii i Meksyku rzuciły światło również na potencjalny kierunek ewolucji branży podatkowej.

W Europie, Estonia zademonstrowała, jak współczesna technologia może ułatwić kontakty między rządem a obywatelami bez nakładania znaczących obciążeń na żadną ze stron. Dzięki oprogramowaniu interfejsu, które umożliwia bezpieczną bezpośrednią komunikację pomiędzy zastanymi systemami, Estończycy uzyskali szereg możliwości, od zamawiania recept na lekarstwa po wypełnianie deklaracji podatkowych dostępnych na jednym portalu. Jednakże, aby taki system mógł sprawnie funkcjonować, potrzebna jest możliwość cyfrowej identyfikacji obywateli. Biorąc pod uwagę ostrożne podejście wielu krajów do ochrony danych osobowych i prywatności, może być ona trudna do zaakceptowania.

W 2017 r. Indie wprowadzają podatek od towarów i usług (GST), który będzie dotyczył transakcji dokonywanych między przedsiębiorcami. Jest to pierwszy podatek ogólnokrajowy. System wymaga comiesięcznego przekazywania faktur niezależnym agentom, którzy będą analizowali i porównywali dane raportowane przez sprzedawców i nabywców. Organy podatkowe będą również wykorzystywały narzędzia analityczne do stworzenia rankingu firm według kryterium przestrzegania przez nie przepisów podatkowych. Pozycja w rankingu będzie miała znaczenie podczas typowania podmiotów do kontroli podatkowej. Ranking będzie również dostępny dla nabywców, jako wskaźnik rzetelności sprzedawców. W przyszłości powinien on zostać przyjęty przez działy zaopatrzenia w celu wywierania presji na sprzedawców, aby starali się utrzymać wysoką pozycję w rankingu.

Skutki zmian

Kroki podjęte w niektórych państwach latynoamerykańskich pozwalają uzyskać w czasie rzeczywistym dostęp do znaczących ilości informacji dotyczących transakcji. Kiedy na koniec miesiąca przedsiębiorstwa przekazują organom podatkowym swoje dane księgowe, organy mogą natychmiast przeprowadzić analizę danych podatkowych w celu porównania:

1. miesięcznych deklaracji przedsiębiorstwa,
2. elektronicznych faktur, które firma wystawiła w ciągu miesiąca i
3. faktur wystawionych przez dostawców firmy.

Pozwala to organom podatkowym zidentyfikować rozbieżności w ewidencjach i na tej podstawie podjąć decyzję o szczegółowej kontroli podatnika. Nowe źródło informacji w połączeniu z analizą danych podatkowych pozwala organom podatkowym sprawniej ocenić ryzyko i lepiej selekcjonować potencjalne podmioty do kontroli podatkowej.

Zmieniające się środowisko stawia przed firmami, ich służbami podatkowymi i doradcami wyzwania związane z krótkim okresem na dostosowanie się do nowych wymagań. Jednym ze sposobów, aby przygotować się na pytania organów podatkowych i żądanie wyjaśnień, jest autokontrola danych w comiesięcznych deklaracjach jeszcze przed ich złożeniem do urzędu.

Przykłady z państw latynoamerykańskich dają pogląd na to, ile mogą zyskać kraje wprowadzające SAF-T albo gromadzące dane w formie elektronicznej dzięki analizie danych podatkowych. Natomiast Estonia pokazała, jak przebudować system raportowania podatkowego bez inwestycji w drogi sprzęt komputerowy. Na chwilę obecną, tylko Finlandia idzie w ślady Estonii. Jednak kraje, które wprowadzą zintegrowany program cyfryzacji będą w stanie wykorzystać przewagę wypływającą z zastosowania narzędzi analitycznych nie tylko dla celów podatkowych.

Ewolucja na rynku pracy

W wielu miejscach millenialsi stanowią obecnie większość pracowników. Zwycięzcami w wojnie o ich talenty będą ci pracodawcy, którzy zrozumieją ich styl życia i zaspokoją zawodowe oczekiwania tej generacji. Millenialsi są zaawansowani technologicznie, chcą mieć ciągły dostęp do informacji, z której korzystają w formie elektronicznej i żyją w ciągłym strachu przed byciem offline. Przyciągają ich miejsca pracy z elastycznymi godzinami pracy, projektami stawiającymi wyzwania, które dają możliwość innowacyjnego myślenia i wprowadzania tych innowacji w życie. Podobają im się mało sformalizowane organizacje o płaskiej strukturze organizacyjnej i szybkim procesie podejmowania decyzji.

W wielu przypadkach millenialsi znają lepsze sposoby wykonywania zadań, do których zostali wyznaczeni, niż te funkcjonujące już w firmie. Widzą możliwości innego spojrzenia na problemy, a przy podejmowaniu decyzji lub wykonywaniu rutynowych czynności chętnie wykorzystują narzędzia analityczne. Tworzą wizualizacje, by pokazać niezauważone dotychczas trendy albo łączą się z wcześniej niewykorzystywanymi źródłami, by rozwiązywać problemy.

Skutki zmian

Aby wykorzystać w pełni produktywność i efektywność milleniالس, trzeba zachęcać ich do działań innowacyjnych, a ich starania muszą być docenione. Z drugiej strony liderzy muszą pozbyć się w swoich ocenach krótkoterminowych wyznaczników efektywności czy jakości i zapewnić im środowisko, w którym innowacyjność będzie mogła rozkwitnąć. Przy odpowiedniej zachęcie, od milleniالس można oczekiwać, że wykorzystają całe bogactwo środowiska danych podatkowych i odkryją nowe sposoby ich analizy. W efekcie powstaną nowe możliwości bardziej efektywnego i lepszego jakościowo wypełniania zobowiązań publicznych oraz

usprawnienia procesu podejmowania decyzji.

Zaawansowani technologicznie milleniالس potrafią właściwie ocenić i zastosować wyniki analiz. Wykorzystując w pełni swoje możliwości, potrafią nawet połączyć perspektywę właściwą dla zarządu z drobiazgowością wymaganą od managementu średniego szczebla. Dając im możliwość odkrywania i eksperymentowania z danymi, stworzymy dla nich satysfakcjonujące środowisko pracy i zyskamy zaangażowanie nowych generacji. Skorzystają na tym również pracodawcy zobowiązani do dostarczania danych podatkowych organom podatkowych w nowy sposób, co implikuje konieczność znalezienia rozwiązań dla ich gromadzenia i przekazywania.

Analiza danych w podatkach i wielu innych specjalistycznych dziedzinach była dotychczas postrzegana jako dodatek do istniejących już usług. Dostarczała dodatkowych informacji, na podstawie których można było świadczyć tradycyjne usługi doradcze. Przewidujemy, że już wkrótce przyszłościowo myślące organizacje zrobią z analizy kluczową

kompetencję dostarczającą wnioski oparte na obserwacji. Oczywiście dając milleniالسom swobodę prowadzenia takiej analizy, należy zadbać również o inwestycje w odpowiednie technologie.

Niektórzy milleniالس nie decydują się na typową pracę na pełnym etacie. W odpowiedzi na wojnę o talenty i niedobór pracowników z odpowiednimi kompetencjami, najzdolniejsi analitycy wykorzystują przewagę wynikającą z połączenia wolności i możliwości zawodowych oferowanych przez gig economy. Takie podejście umożliwia rozwiązywanie bardziej wymagających zadań z zakresu analizy podatkowej z wykorzystaniem crowdsourcingu, w środowisku podobnie myślących specjalistów, bez biurokracji wynikającej z tradycyjnych umów o pracę. Jest to równocześnie kolejne źródło wiedzy analitycznej zarówno dla korporacji, jak i ich doradców. Pracodawcy w bardziej tradycyjnych strukturach korporacyjnych powinni być otwarci na możliwość kupowania kompetencji i własności intelektualnej w ten sposób, zamiast rozwijania ich wewnątrz firmy.

Wnioski

Jesteśmy przekonani, że już wkrótce dojdzie do znaczącego rozwoju analizy danych podatkowych wyłaniającej się z rynku o zatartych granicach oraz z użycia gwałtownie rozwijających się technologii w wysoce usieciwionym świecie. W rzeczywistości, w której organy podatkowe na całym świecie dzielą się najlepszymi praktykami, a millenials zmieniają środowisko pracy w branży podatkowej, dostrzegamy potrzebę ciągłego skupienia na solidnym przestrzeganiu przepisów przez organizacje.

Nie twierdzimy, że znamy wszystkie odpowiedzi lub posiadamy kryształową kulę do przepowiadania przyszłości. Zaprezentowane tu tezy należy traktować jedynie jako materiał do rozważań i dyskusji.

Kontakty

Ernest Frankowski

Partner

Dział Doradztwa Podatkowego

Tel.: +48 22 348 32 82

E-mail: efrankowski@deloitteCE.com

Deloitte.

Deloitte świadczy usługi audytorskie, konsultingowe, doradztwa podatkowego i finansowego klientom z sektora publicznego oraz prywatnego, działającym w różnych branżach. Dzięki globalnej sieci firm członkowskich obejmującej 150 krajów oferujemy najwyższej klasy umiejętności, doświadczenie i wiedzę w połączeniu ze znajomością lokalnego rynku. Pomagamy klientom odnieść sukces niezależnie od miejsca i branży, w jakiej działają. 244 000 pracowników Deloitte na świecie realizuje misję firmy: stanowić standard najwyższej jakości.

Specjalistów Deloitte łączy kultura współpracy oparta na zawodowej rzetelności i uczciwości, maksymalnej wartości dla klientów, lojalnym współdziałaniu i sile, którą czerpią z różnorodności. Deloitte to środowisko sprzyjające ciągłemu pogłębianiu wiedzy, zdobywaniu nowych doświadczeń oraz rozwojowi zawodowemu. Eksperti Deloitte z zaangażowaniem współtworzą społeczną odpowiedzialność biznesu, podejmując inicjatywy na rzecz budowania zaufania publicznego i wspierania lokalnych społeczności.

Nazwa Deloitte odnosi się do jednej lub kilku jednostek Deloitte Touche Tohmatsu Limited, prywatnego podmiotu prawa brytyjskiego z ograniczoną odpowiedzialnością i jego firm członkowskich, które stanowią oddzielne i niezależne podmioty prawne. Dokładny opis struktury prawnej Deloitte Touche Tohmatsu Limited oraz jego firm członkowskich można znaleźć na stronie www.deloitte.com/pl/onas